

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ
КАФЕДРА ПІДПРИЄМНИЦТВА, МЕНЕДЖМЕНТУ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА
ЛОГІСТИКИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету менеджменту

_____ І.Г. Шавкун
(підпис) (ініціали та прізвище)

« _____ » _____ 2020

«ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА ТУРИСТИЧНОЇ СФЕРИ»

(назва навчальної дисципліни)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки бакалавра
(назва освітнього ступеня)
спеціальності 073 Менеджмент
(шифр, назва спеціальності)

освітньо-професійна програма Менеджмент готельного, курортного та
туристичного сервісу

Укладач Павлюк Т.С., к.е.н., доцент
(ПІБ, науковий ступінь, вчене звання, посада)

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри підприємництва,
менеджменту організацій та логістики

Протокол № 1 від “28” серпня 2020 р.

Завідувач кафедри _____ Л.М. Бухаріна
(підпис) (ініціали, прізвище)

Ухвалено науково-методичною радою
факультету менеджменту

Протокол № 1 від “30” серпня 2020 р.

Голова науково-методичної ради
факультету _____ О.В.Юдіна
(підпис) (ініціали, прізвище)

2020 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрямок підготовки, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <u>07 Управління і адміністрування</u>	За вибором	
Розділів – 2	Спеціальність <u>073 Менеджмент</u>	Цикл дисциплін професійної та практичної підготовки	
Загальна кількість годин – 90		Рік підготовки:	
		2-й	-
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 год. самостійної роботи студента – 3 год.	Освітньо-професійна програма <u>Менеджмент готельного, курортного та туристичного сервісу</u>	Лекції	
		32 год.	-
	Практичні		
	16 год.	-	
	Самостійна робота		
	42 год.	-	
	Вид підсумкового контролю: залік		
	Рівень вищої освіти: бакалаврський		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Економіка підприємства туристичної сфери» є формування у студентів наукових і професійних знань з особливостей економічних відносин та економічного механізму підприємств туризму, сучасного економічного мислення та комплексного розуміння проблем управління виробничою і комерційно-фінансовою діяльністю, а також умінь та практичних навичок їх розв'язання.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Економіка підприємства туристичної сфери» полягає в теоретичній та практичній підготовці студентів з концептуальних основ економіки туристичних підприємств, набуття навичок самостійної роботи щодо розробки базових стратегій розвитку підприємства з метою забезпечення ефективної діяльності туристичних підприємств та задоволення потреб туристів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- основні поняття економіки підприємств туристичної індустрії;
- економічний механізм функціонування підприємств туризму в умовах ринкової економіки;
- фактори, які впливають на різні аспекти діяльності підприємств туристичної індустрії та механізми управління ними;
- систему взаємозв'язків результатів господарської діяльності підприємств туризму;
- методи аналізу та планування показників розвитку підприємств туризму.

вміти:

- оцінювати економічний стан туристичного підприємства;

- обґрунтувати стратегію управління ресурсним потенціалом туристичного підприємства;
- правильно обирати методи планування залежно від результатів аналізу виробничої і фінансово-комерційної діяльності та цілей розвитку підприємства;
- управляти поточними витратами підприємства і собівартістю продукції;
- обґрунтовувати плани з реалізації туристичного продукту, формування доходу та прибутку підприємства;
- визначати резерви підвищення ефективності виробничої та фінансово-комерційної діяльності підприємства.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких **компетентностей**:

- Здатність до оцінки та аналізу соціально-економічних процесів і явищ, до використання основи економічних знань у різних сферах діяльності.
- Здатність до застосовування концептуальних і базових знань, розуміння предметної області і професії менеджера.
- Здатність до адаптації, креативності, генерування ідей та дій у новій ситуації.
- Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища, визначати перспективи розвитку організації.
- Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

Міждисциплінарні зв'язки.

Вивчення курсу базується на знанні студентами циклу фундаментальних та професійно-орієнтованих дисциплін: «Менеджмент», «Економічна теорія», «Управління сталим розвитком підприємства», «Стратегічний менеджмент», «Управління комерційною діяльністю підприємства», «Управління фінансовими та матеріальними ресурсами на мезо- та макрорівні», «Організація готельної, курортної та туристичної діяльності», «Державне регулювання готельної, курортної та туристичної діяльності».

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. «Теоретичні основи економіки туризму»

Тема 1. Економіка туризму: суть, зміст та основні поняття

Поняття економіки туризму: зміст, мета та завдання. Економіка туризму в системі прикладних наук про туристичне обслуговування населення. Економічні функції туризму. Туристичний бізнес як економіко-технологічна система. Сучасний стан і перспективи розвитку туристичного бізнесу в Україні. Структура туристичного бізнесу. Обмежуючі фактори, що впливають на діяльність туристичних підприємств. Економічна політика держави в сфері туризму. Загальні показники оцінки туристичної діяльності

Тема 2. Туристичний ринок та підприємницька діяльність в туризмі

Поняття про туристичний ринок. Класифікація та функції туристичного ринку. Особливості функціонування туристичного ринку. Підприємницька діяльність як основа функціонування туристичного ринку. Принципи підприємництва в туристичному бізнесі. Функції підприємництва в туризмі. Зовнішнє та внутрішнє середовища туристичного підприємництва. Нормативно-правове забезпечення організації туристичного підприємництва в Україні.

Тема 3. Економічна ефективність туристичної діяльності

Поняття ефективності в туристичній діяльності. Види ефективності. Система показників економічної ефективності туристичного бізнесу. Характеристика показників загальної економічної ефективності. Характеристика показників порівняльної економічної ефективності. Аналіз та оцінка ефективності туристичної діяльності та шляхи її підвищення. Поняття про

спеціалізацію та кооперацію в туристичній діяльності як засобів підвищення ефективності економічної діяльності. Напрями спеціалізації та кооперації в туризмі. Система показників оцінки спеціалізації та кооперації в туристичній діяльності. Поняття концентрації виробництва в туристичній діяльності. Форми концентрації виробництва. Напрями концентрації виробництва в туризмі.

Тема 4. Основні та оборотні фонди туристичних підприємств

Поняття про основний та оборотний капітал туристичного підприємства. Класифікація основних фондів туристичного підприємства за різними ознаками. Структура основних фондів. Показники оцінки та спрацювання основних фондів. Методи нарахування амортизації основних фондів. Показники відтворення і використання основних фондів. Шляхи підвищення ефективності використання основних фондів. Сутність та значення оборотних фондів та фондів обігу. Структура оборотних коштів. Показники ефективності використання оборотних коштів. Рух грошових коштів на підприємстві та показники їх використання. Шляхи підвищення ефективності використання оборотних коштів.

Тема 5. Трудові ресурси та продуктивність праці в туризмі

Поняття про трудові ресурси туристичних підприємств. Класифікація і структура персоналу підприємства. Показники ефективності використання персоналу підприємства. Планування чисельності працівників підприємства. Сучасна система управління персоналом. Принципи формування персоналу підприємства. Методи залучення персоналу. Продуктивність праці та показники її ефективності. Шляхи підвищення ефективності використання персоналу підприємства. Поняття мотивації та організації оплати праці. Складові поняття категорії «заробітна плата». Функції заробітної плати. Складові елементи організації заробітної плати на підприємстві. Механізм мотивації трудової діяльності. Форми мотивації працівників підприємства. Форми і системи оплати праці в економіці туризму. Обґрунтування витрат на оплату праці. Планування фонду оплати праці.

Розділ 2. Економічне управління виробничою і фінансовокомерційною діяльністю туристичних підприємств

Тема 6: Виробнича програма та планування діяльності підприємств туристичної індустрії

Виробнича програма туристичного підприємства: сутність і структура. Принципи та етапи розробки виробничої програми туристичного підприємства. Сутність економічного планування діяльності туристичних підприємств, як основи реалізації виробничої програми. Класифікація планів та методи планування діяльності туристичного підприємства. Характеристика процесу планування. Методи планування продажу туристичного продукту й окремих послуг. Планування діяльності підприємств розміщення та харчування туристів.

Тема 7: Формування та використання доходів туристичних підприємств

Поняття доходу туристичного підприємства. Джерела формування доходу туристичного підприємства. Економічний механізм формування і розподілу доходу підприємства. Модель формування і розподілу валового доходу туристичного підприємства. Стратегія формування і розподілу доходу підприємства. Політика оптимізації доходу туристичних підприємств. Система формування й розподілу прибутку туристичних підприємств. Показники прибутку та рентабельності туристичних підприємств.

Тема 8: Витрати та собівартість продукції туристичного підприємства

Поняття витрат туристичного підприємства. Структура витрат за економічно однорідними елементами. Класифікація витрат за різними ознаками. Поняття собівартості туристичної продукції. Калькуляція собівартості туристичного продукту. Методи визначення собівартості туристичного продукту. Принципи розрахунку туроператором собівартості туру. Управління і планування витрат туристичного підприємства. Механізм управління витратами туристичного підприємства. Методи планування витрат туристичного підприємства.

Тема 9: Ціноутворення в туризмі

Сутність та функції ціни. Особливості ціноутворення в туризмі. Фактори, що впливають на ціну туристичного продукту. Принципи ціноутворення в туризмі. Методи ціноутворення. Структура ціни на туристичний продукт. Методика складання цін на туристичні послуги. Визначення ціни пакета туристичних послуг. Цінова політика туристичних підприємств. Механізм регулювання цін через податки.

Тема 10: Управління інвестиційною діяльністю підприємств туризму

Економічна сутність інвестицій. Класифікація інвестицій за різними ознаками. Основні поняття інвестиційної діяльності в туризмі. Характеристика та порядок формування інвестиційних ресурсів туристичного підприємства. Джерела залучення інвестиційних ресурсів. Інвестиційні проекти в туризмі: зміст та порядок розробки. Управління реалізацією інвестиційних проектів. Проблеми залучення іноземних інвестицій в національний туристичний комплекс.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тематичних розділів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
л		практ	сам.роб.	л		практ	сам.роб.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Розділ 1. «Теоретичні основи економіки туризму»								
Тема 1. Економіка туризму: суть, зміст та основні поняття	7	2	1	4	-	-	-	-
Тема 2. Туристичний ринок та підприємницька діяльність в туризмі	7	2	1	4	-	-	-	-
Тема 3. Економічна ефективність туристичної діяльності	10	4	2	4	-	-	-	-
Тема 4. Основні та оборотні фонди туристичних підприємств	10	4	2	4	-	-	-	-
Тема 5. Трудові ресурси та продуктивність праці в туризмі	12	4	2	6	-	-	-	-
Разом за розділом 1	46	16	8	22	-	-	-	-
Розділ 2 «Стилі керівництва»								
Тема 6. Виробнича програма та планування діяльності підприємств туристичної індустрії	7	2	1	4	-	-	-	-
Тема 7. Формування та використання доходів туристичних підприємств	7	2	1	4	-	-	-	-
Тема 8. Витрати та собівартість продукції туристичного підприємства спілкування в організації	10	4	2	4	-	-	-	-
Тема 9. Ціноутворення в туризмі	10	4	2	4	-	-	-	-

Тема 10. Управління інвестиційною діяльністю підприємств туризму	10	4	2	4	-	-	-	-
Разом за розділом 2	44	16	8	20	-	-	-	-
Усього годин	90	32	16	42	-	-	-	-

5. Теми лекційних занять

№ теми з/прогр.	Назва теми	Кількість годин
1	Економіка туризму: суть, зміст та основні поняття	2
2	Туристичний ринок та підприємницька діяльність в туризмі	2
3	Економічна ефективність туристичної діяльності	4
4	Основні та оборотні фонди туристичних підприємств	4
5	Трудові ресурси та продуктивність праці в туризмі	4
6	Виробнича програма та планування діяльності підприємств туристичної індустрії	2
7	Формування та використання доходів туристичних підприємств	2
8	Витрати та собівартість продукції туристичного підприємства	4
9	Ціноутворення в туризмі	4
10	Управління інвестиційною діяльністю підприємств туризму	4
Разом		32

6. Теми практичних занять

№ теми з/прогр.	Назва теми	Кількість годин
1	Економіка туризму: суть, зміст та основні поняття	1
2	Туристичний ринок та підприємницька діяльність в туризмі	1
3	Економічна ефективність туристичної діяльності	2
4	Основні та оборотні фонди туристичних підприємств	2
5	Трудові ресурси та продуктивність праці в туризмі	2
6	Виробнича програма та планування діяльності підприємств туристичної індустрії	1
7	Формування та використання доходів туристичних підприємств	1
8	Витрати та собівартість продукції туристичного підприємства	2
9	Ціноутворення в туризмі	2
10	Управління інвестиційною діяльністю підприємств туризму	2
Разом		16

7. Самостійна робота

№ теми з/прогр.	Назва теми	Кількість годин
1	Економіка туризму: суть, зміст та основні поняття	4
2	Туристичний ринок та підприємницька діяльність в туризмі	4
3	Економічна ефективність туристичної діяльності	4
4	Основні та оборотні фонди туристичних підприємств	4
5	Трудові ресурси та продуктивність праці в туризмі	6
6	Виробнича програма та планування діяльності підприємств туристичної індустрії	4

7	Формування та використання доходів туристичних підприємств	4
8	Витрати та собівартість продукції туристичного підприємства	4
9	Ціноутворення в туризмі	4
10	Управління інвестиційною діяльністю підприємств туризму	4
Разом		42

8. Види контролю і система накопичення балів

	Вид контрольного заходу	Кількість контрольних заходів	Кількість балів за 1 захід	Усього балів	Кількість контрольних заходів		Усього балів	
					Денне відділення	Заочне відділення	Денне відділення	Заочне відділення
1	Збір, систематизація та аналіз фактичного матеріалу за тематикою практичних занять. Терміни виконання – у межах підготовки до практичних занять	6	1	6	-	-	-	-
2	Виступ, презентація й обговорення результатів дослідження навчального матеріалу за тематикою практичних занять. Терміни виконання – у межах проведення практичних занять	6	1	6	-	-	-	-
3	Розв'язування проблемних питань та контрольних задач за тематикою практичного заняття. Терміни виконання – у межах проведення практичних занять	6	1	6	-	-	-	-
4	Розв'язування навчальних кейсів за тематикою практичного заняття. Терміни виконання – у межах проведення практичних занять	6	1	6	-	-	-	-
5	Контрольне тестування за результатом вивчення матеріалу Розділу 1 (проводиться по завершенні вивчення Теми 5 в письмовій формі)	1	8	8	-	-	-	-
6	Самостійне проходження тесту за матеріалом Розділу 1 у системі електронного забезпечення навчання ЗНУ Moodle (за умови виконання тесту не менше, ніж на 85%. Кількість спроб не враховується. Час не обмежено)	1	10	10	-	-	-	-
7	Самостійне проходження тесту за матеріалом Розділу 2 у системі електронного забезпечення навчання ЗНУ Moodle (за умови виконання тесту не менше, ніж на 85%. Кількість спроб не враховується. Час не обмежено)	1	8	8	-	-	-	-
8	Контрольне тестування за	1	10	10				

	результатом вивчення матеріалу Розділу 2 (проводиться по завершенні вивчення Теми 10 в письмовій формі)						
7	Підсумковий Контроль	Вирішення контрольних ситуативних задач та навчальних кейсів	1	15	40	-	-
		Контрольне тестування за вивченим матеріалом курсу (проводиться по завершенню вивчення курсу у письмовій формі)		25		-	-
Усього балів			29		100	-	-

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		ЕЕкзамен	ЗЗалік
A	90 – 100 (відмінно)	55 (відмінно)	ЗЗараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

9. Рекомендована література

Основна

1. Алієна-Барановська В.М., Дахно І.І. Міжнародний туризм: навчальний посібник-довідник. Київ: Центр учбової літератури, 2013. 344 с.
2. Галасюк С.С., Нездоймінов С.Г. Організація туристичних подорожей та екскурсійної діяльності: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2013. 178 с.
3. Городня Т.А., Щербак А.Ф. Економіка туризму: теорія і практика: Навчальний посібник. Київ: Кондор-Видавництво, 2012. 436 с.
4. Кудла Н.Є. Менеджмент туристичного підприємства: підручник. Київ: Знання, 2012. 343 с.
5. Луцишин Н.П., Луцишин П.В. Економіка й організація міжнародного туризму: Навч. посіб. 2013. 352 с.
6. Любіцева О.О. Ринок туристичних послуг: геопросторові аспекти. К.: Альтерпрес, 2013. 324 с.
7. Мальська М.П., Рутинський М.Й., Білоус С.В., Мандюк Н.Л. Економіка туризму: теорія та практика: Підручник. Київ: «Центр учбової літератури», 2014. 544 с.

8. Моргулець О.Б. Менеджмент у сфері послуг: навчальний посіб. – Київ: Центр учбової літератури, 2012. 384 с.
9. Панасюк К.А., Редько В.Є. Аналіз діяльності підприємств туризму: конспект лекцій. Донецьк: ДонНУЕТ, 2013. 362 с.
10. Ткаченко Т.І. Управління якістю послуг готелів: методологія та практика: монографія. Київ: КНТЕУ, 2012. 728 с.

Додаткова

1. Андренко І.Б., Влащенко Н.М. Фінансово-економічний аналіз підприємств туризму: підручник. – Харків: ХНАМГ, 2012. 308 с.
2. Балашова Р.І. Організація діяльності туристичного підприємства: навчальний посібник. – Київ: Центр учбової літератури, 2012. 184 с.
3. Божидаркін Т.В. Міжнародний туризм: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 312 с.
4. Виноградова О.В., Перебийніс М.Г. Світові ринки рекреаційних послуг: метод. вказ. для самостійн. роботи студ. ден. і заоч. форм навчання напряму підготовки «Туризм». Донецьк: ДонНУЕТ, 2011. 82 с.
5. Давидова О.Ю., Писаревський І.М., Ладигенська Р.С. Управління якістю продукції та послуг у готельно-ресторанному господарстві: посібник. Харків: ХНАМГ, 2012. 414 с.
6. Драчева Е.Л., Забаєв Ю.В., Исмаєв Д.К. Економіка и организация туризма. Международный туризм. Москва: КНОРУС, 2015. 364 с.
7. Жарков Г.Н. Правовое обеспечение международного туризма: учебно-практическое пособие. Киев: Кондор, 2012. 486 с.
8. Коробейникова Я.С., Галюк І.Б. Економіка і ціноутворення в галузі туризму: практикум. Івано-Франківськ, 2012. 45 с.
9. Мальська М.П., Худо В.В., Занько Ю.С. Організація туристичного обслуговування: підручник. Київ: Знання, 2011. 275 с.
10. Мальська М.П., Бордун О.Ю. Організація та планування діяльності туристичних підприємств: теорія та практика: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 248 с.
11. Мальська М.П. Худо В.В. Туристичний бізнес: теорія та практика: підручник. – Київ: Центр учбової літератури, 2012. 368 с.
12. Михайліченко Г.І. Організація туризму: Опорний конспект лекцій. Київ: КНТЕУ, 2011. 141 с.
13. Писаревський І.М., Тонкошкур М.В. Планування та організація туристських маршрутів: Підручник. Харків: ХНАМГ, 2011. 304 с.
14. Решетняк О.І. Економіка підприємства сфери послуг: навчальний посібник. Харків: Вид-во НУА, 2011. 300 с.
15. Сенин В.С. Организация международного туризма: учебник. Москва: Финансы и статистика, 2013. 543 с.

Інформаційні ресурси

1. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Державне агентство з туризму та курортів. URL: <http://www.tourism.gov.ua/ua/>.
3. Інформаційний розділ Всесвітньої Туристичної Організації, який також містить інформацію національних туристичних адміністрацій країн, що входять до ЮНВТО, статистичні дані. URL: <http://www.world-tourism.org>
4. Міністерство економічного розвитку і торгівлі. URL: <http://www.me.gov.ua>
5. Науково-практичний журнал «Менеджмент сьогодні». URL: <http://grebennikon.ru/journal-6.html>
6. Офіційний сайт Institute of Business Ethics in London. URL: <https://www.ibe.org.uk>.

7. International Recommendations for Tourism Statistics. URL: <http://statistics.unwto.org/en/content/conceptual-framework-tourism-statistics-international-recommendations-tourism-statistics-200>
8. Tourism Satellite Account: Recommended Methodological Framework. URL: <http://statistics.unwto.org/en/content/conceptual-framework-tsa-tourism-satellite-account-recommended-methodological-framework-tsar>
9. Web-журнал «Інтелектус». URL: <http://www.patent.net.ua/intellectus/ua.html>
10. World Tourism Organization UNWTO. URL: <http://www2.unwto.org/>

Погоджено
з навчальним відділом

« _____ » _____

